

Gender

Jsi holka nebo kluk?

5. – 7. třída

Klíčové kompetence:

k učení

komunikační

osobnostní a sociální

k občanství a udržitelnosti

kulturní

digitální

Mezipředmětové vazby:

Čj – český jazyk

M – matematika

Ov – občanská výchova

Kv – kariérní výchova

D – dějepis

Materiál byl vytvořen ve spolupráci Českého statistického úřadu a Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích jako metodický list pro projekt Minisčítání 2025.

Gender

Jsi holka nebo kluk?

1.

Následující tabulka nás informuje o počtu obyvatel v České republice k 31. 12. daných roků.

M

Vyhledej v tabulce následující informace a odpověz na otázky.

- Kolik obyvatel bylo v České republice k 31. 12. 2024?**
10 909 500.
- V kterém roce mezi lety 2017 až 2024 došlo k poklesu obyvatel?**
2021.
- Můžeme na základě informací v tabulce konstatovat, že mezi lety 2017 až 2024 žilo v České republice více žen než mužů?**
Ano.
- V kterém roce byl rozdíl mezi počtem žen a mužů největší?**
Je dobré si všimnout, že v roce 2024 jsou si čísla nápadně podobná a liší se přibližně o 200 000. Tudíž můžeme rovnou vyloučit roky 2017, 2018, 2019, 2020 a 2021. U let 2022 a 2023 uděláme pamětně rozdíl tisíců (519 – 308 je menší než 557 – 342). Největší rozdíl mezi počtem žen a mužů byl v roce 2023.
- O kolik více žen než mužů žilo v České republice v roce 2024?**
O 200 342 více žen.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
CELKEM	10 610 055	10 649 800	10 693 939	10 701 777	10 516 707	10 827 529	10 900 555	10 909 500
Muži	5 219 791	5 244 194	5 271 996	5 275 103	5 183 775	5 308 523	5 342 610	5 354 579
Ženy	5 390 264	5 405 606	5 421 943	5 426 674	5 332 932	5 519 006	5 557 945	5 554 921

2.

Český statistický úřad zveřejnil informaci, že počet obyvatel Česka se během prvního čtvrtletí roku 2025 snížil o 32,6 tisíce. Vypočti, kolik obyvatel bylo na konci prvního čtvrtletí v České republice.

M

Počet obyvatel Česka se během prvního čtvrtletí snížil o 32,6 tisíce na 10 876 900.

3.

Zde je TOP 20 nejoblíbenějších jmen dívek a chlapců v roce 2023. Bohužel se nám přeházela písmena. Dokážeš jména přečíst?

čj

Dívky

Ekšila

Viktrioe

Anna

Siofe

Náatile

Tezrea

Ema

Aédla

Aliáme

Juile

Luara

Nlea

Koarílna

Rzoáile

Babrroa

Mia

Emma

Luara

Ankeža

Sráa

Miare

Eliška, Viktorie, Anna, Sofie, Natálie, Tereza, Ema, Adéla, Amálie, Julie, Laura, Nela, Karolína, Rozálie, Barbora, Mia, Emma, Anežka, Sára, Marie

Chlapci

Juakb

Myaátš

Jan

Aadm

Měatj

Věojtch

Dinimok

Diavd

Támoš

Fiilp

Dnaeil

Tiboáš

Odřnej

Anntoín

Lkáuš

Šěptán

Emma

Olvier

Mtrain

Šiomn

Málukiš

Jakub, Matyáš, Jan, Adam, Matěj, Vojtěch, Dominik, David, Tomáš, Filip, Daniel, Tobiáš, Ondřej, Antonín, Lukáš, Štěpán, Oliver, Martin, Šimon, Mikuláš

Jak se nám písmena zamotala? Je zde nějaké pravidlo? Četl se ti text snadno nebo ti činilo čtení problémy? U kterých jmen nebylo pravidlo použito a proč?

Nezáleží na pořadí písmen ve slově. Pokud necháme zachováno první a poslední písmeno na svém místě, slovo poměrně snadno přečteme. Lidský mozek neče každé písmeno zvlášť, ale čte slovo jako celek.

Pravidlo můžeme použít prvně tam, kde jsou ve slově minimálně čtyři písmena, přičemž prostřední dvě písmena musí být různá.

4.

Napiš vzkaz svému kamarádovi a použij stejné pravidlo pro psaní celého vzkazu. Nezapomeň ho oslovit a také se podepiš.

čj

5.

Na následujícím odkazu se podívej na infografiku Dětská jména.

M

Odkaz na infografiku:

<https://csu.gov.cz/infografiky-2024>

- Jaké chlapecké a dívčí jméno je od roku 1950 nejoblíbenější?**
Nejoblíbenější jména od roku 1950 jsou Jan a Jana.
- Vytrátilo se nám nějaké nejoblíbenější jméno od roku 1950 z TOP 20?**
Chlapci – Petr, dívky – Jana.
- Prohlédni si graf Nejčastěji děděná jména. Vysvětli, co znamenají jednotlivá čísla u jmen (například Antonín 31,1)**
Například u Antonína číslo 31,1 vyjadřuje procento chlapců, kteří zdědili v roce 2023 jméno po otci z celkového počtu všech Antonínů (100 %) v roce 2023.
- Jaké chlapecké jméno nejvíce ztratilo na popularitě v roce 2023? Na jakém pořadí bylo toto jméno v roce 2022?**
Ivan byl v roce 2022 na 133. místě.
- Jaké dívčí jméno bylo největším skokanem roku 2023? Na jakém pořadí bylo toto jméno v roce 2022?**
Isabela byla v roce 2022 na 39. místě.

6.

Jak vznikala první příjmení? Máš ve svém okolí tato příjmení? Zkuste společně rozřadit příjmení do skupin podle společného znaku.

D

Ve středověku měli lidé většinou jen křestní jméno. Od 14. století se začínají objevovat příjmení, hlavně ve městech, kvůli lepší identifikaci lidí. Od 18. století, za vlády Marie Terezie a Josefa II., se příjmení stala povinnou součástí jména. Začaly se vést úřední záznamy, zaznamenávaly se daně, vojenská služba... Některá třeba podle povolání, nebo podle vzhledu či vlastností, podle místa původu...

- povolání: Kovář, Mlynář, Zedník
- vzhled, vlastnosti: Malý, Černý, Pokorný, Veselý, Smutný
- podle místa původu: Polák, Horák, Pražák

7.

Zamysli se nad původem svého příjmení. Můžeš se také zeptat rodičů či pátrat na internetu.

Ov

D

TOP 20 NEJOBLÍBENĚJŠÍCH JMEN CHLAPCŮ (2023)

4. ADAM
5. MATĚJ
6. VOJTĚCH
7. DOMINIK
8. DAVID
9. TOMÁŠ
10. FILIP
11. DANIEL
12. TOBIÁŠ
13. ONDŘEJ
14. ANTONÍN
15. LUKÁŠ
16. ŠTĚPÁN
17. OLIVER
18. MARTIN
19. ŠIMON
20. MIKULÁŠ

1. JAKUB

2. MATYÁŠ

3. JAN

1. ELIŠKA

2. VIKTORIE

3. ANNA

REKORDMANI
V GENERACÍCH
1950–2023
(POČET PRVENSTVÍ)

JAN

JANA

PETR

TEREZA

JAKUB

ELIŠKA

JMÉNA
CHLAPCŮJMÉNA
DÍVEK

SKOKANI A PROPADY ROKU 2023

změna pořadí
od roku 2022pořadí jména
v roce 2023

+22	THEO	82
+22	WILLIAM	89
+20	VOJTA	96
-23	VLADIMÍR	105
-23	IVAN	110
-18	SEBASTIEN	107

získala na
popularitěztratila na
popularitě

NEJČASTĚJI DĚDĚNÁ JMÉNA (% , 2023)

ANTONÍN	31,1
VÁCLAV	24,6
FRANTIŠEK	22,8
JOSEF	22,4
RICHARD	19,9
MARIE	7,3
ZDEŇKA	4,5
NATÁLIE	4,4
HELENA	4,2
SÁRA	4,1

SKOKANI A PROPADY ROKU 2023

změna pořadí
od roku 2022pořadí jména
v roce 2023

+52	ISABELA	91
+35	OLIVIE	97
+20	LEA	78
-31	MONIKA	113
-31	MELANIE	123
-20	AGÁTA	106

získala na
popularitěztratila na
popularitě

ČESKÝ
STATISTICKÝ
ÚŘAD

ZDROJ: ČSÚ

8.

**Zajímá tě, kolik lidí s tvým příjmením žije v České republice?
Zkus tuto informaci zjistit na následujících webech:**

Webová stránka kdejsme.cz:
www.kdejsme.cz

Webová stránka nasejmena.cz:
nasejmena.cz

Čj

Ov

9.

**Jak by mohla vypadat nová příjmení odvozená od
moderních povolání?**

1. Vytvořte si dvojice a společně vymyslete pět příjmení, která by mohla vzniknout podle moderních povolání.
Nová příjmení například Influenca, Robotník, Datovář, Hackal, Streamovský.
2. Vyberte jedno z těchto příjmení a napište krátký příběh, ve kterém se objeví: Kdo je nositelem tohoto příjmení, co dělá jeho rodina, jak by se mohlo příjmení měnit v budoucnosti.
3. Vytvořte rodokmen fiktivní rodiny, ve které se příjmení dědí podle povolání jednotlivých členů.
4. Zamyslete se a odpovězte na otázku: Měla by se příjmení měnit podle povolání? Proč ano, proč ne?
5. Prezentujte svoje práce spolužákům.

Čj

Kv